

روح و نفس و جسته

نفسی ئینسان له کهمترین کاتی ههبوونیدا هاوسهنگهوه، له زۆرترین کاتیشی لهنگههری یان به لای رووحه یان به لای جستهی.

کهواته مرؤف تیکه لهیه که له (روح + نفس + جسته) به نه بوونی هه رکامیک لهو پیکهاته نهی، نهوا صیفهتی مرؤف بوونی له دهست ده داو، هه بوونی له زهوی وهک ئازماشت (... لَبِئْتُكُمْ أَكْبَرُ أَحْسَنَ عَمَلًا ...)، و، پاداشت و سزای زیندوو بوونهوهشی (يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُّحْضَرًا وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ) ههچ مانایهکی بو نامیننیهوه.

بو ناسینهوهی هه ریه که لهو سنی پیکهاتهی مرؤف، نهوا ئایاتی کیتابی خودا دهکینه پێوه.

1- روح:-

هه رگیز له قورنانی پیرۆز، روح به جمع و اتا (أرواح) نه هاتوووه به تاکیش و اتا (روح) 16 جار هاتوووه به زیاده کرایش (روح القدس) 3 جار و (روح الأمين) یش جاریک هاتوووه.

خودا بو ناساندنی مه لانی که می مه زن جبریل (روح، روح القدس، روح الأمين) ی به کار هیناوه:-

- (قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلْجِبْرِيلِ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَيَّ قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ) البقره 97.

- (وَإِنَّهُ لَتَنْزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ * نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ * عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ * بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ *) الشعراء 192 و 193 و 194 و 195.

- (قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ لِيُثَبِّتَ الَّذِينَ آمَنُوا وَهُدًى وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ) النحل 102.

- (وَإِنَّهُ لَتَنْزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ * نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ) الشعراء 192 و 193.
- (يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا لَا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ وَقَالَ صَوَابًا) النبا 38.

بو ئادهمی باوک (روح) ی به کار هیناوه:-

- (ثُمَّ سَوَّاهُ وَنَفَخَ فِيهِ مِنْ رُوحِهِ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ) السجده 9.

بو عیسا ی کوری مه ریه می ش (روح، روح القدس) ی به کار هیناوه:-

- (يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ فَآمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَةٌ انْتَهُوا خَيْرًا لَكُمْ إِنَّمَا اللَّهُ إِلَهٌ وَاحِدٌ سُبْحَانَهُ أَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا) النساء 171.

- (إِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ اذْكُرْ نِعْمَتِي عَلَيْكَ وَعَلَى وَالِدَتِكَ إِذْ أَبَدْتِكَ بِرُوحِ الْقُدُسِ تُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَإِذْ عَلَّمْتُكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَإِذْ تَخَلَّقُ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ بِإِذْنِي فَتَنفُخُ فِيهَا فَتَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِي وَتُبْرِئُ الْأَكْمَةَ وَالْأَبْرَصَ بِإِذْنِي وَإِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتَى بِإِذْنِي وَإِذْ كَفَفْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَنْكَ إِذْ جِئْتَهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ) المائده 110.

بو سرووش (وحي) یش به کار هاتوووه:-

- (وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِّنْ أَمْرِنَا مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ وَلَكِن جَعَلْنَاهُ نُورًا نَّهْدِي بِهِ مَنْ نَّشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ) الشورى 52.

بو کیتابی خودا به کار هاتوووه:-

- (رَفِيعَ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ لِيُنذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِ) غافر 15.

- (لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِنْهُ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ)المجادله 22.

ئەوهی زۆر گرنگه بگوترئ ئەوهیه:- که خودا دهفهرموئ(روحي,,,روحنا)ههوه ههگرز مانای ئەوه نیه که روح بهشیکه له خودا سهرنج بدن ه تاییهتی گهر ئەوه دوو عیبارته(روحي,,,روحنا)هاتینت ئەوا یان وهک نازناوی جویریل بووه یان نامرازی(من)له پیشی هاتوه،بویه ههگرز چۆنیک هاتیی دهیی وا تینهگهین که مهخلوقات رووحی خودای تیدایه،چونکه روح مولکی خودایه و ههموو ئەوهی لهو کهون و کائیناتهده ههیه...گهر وا نهیبت ئەوا عیسا کورپی خودا دهیبت و ههمان ههلهی کوشندهی ئەوان ئیمهش دمهگریتهوه،خوانهخواسته تووشی سهرلێشیوان و گومراییی دهیبت-

- (لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ ثَلَاثَةٌ وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا إِلَهٌ وَاحِدٌ وَإِنْ لَمْ يَنْتَهُوا عَمَّا يَقُولُونَ لَيَمَسَّنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ)المائده 73.

روح له کینایی موبینی خودا هههمیشه بهرز و پیرۆز و پاک و شهرفهتمهند نرخیزاروه.خودا نهیفسه مووه هاوشیوهی نهفس مردن دهچیزئ،له ههچ شوینیکیش سهربه ئینسانهوه نیه بهلکو مونتهسهیبه بۆ خودای مەزن وهک(روحی,,,روح القدس,,,روح الامین,,,روحنا,,,روح منه,,,روحا من امرنا).لهواتا روح هههمیشه لهخودایه و بۆ خودایه(منه و الیه).

ههگرز کارتیکراویش نیه به ههز و نارمهزوومکانی مرۆف.

پاش ئەوهی رووحمان ناساند دهنوانین بلین:-

روح= رووشنایی ژیان و ژیاندارئ به مهعریفه و ئیدراکهوه بهرامبه به ویستی خودا له وجودمان لهسه زهوی.

2- نهفس:-

وشهکانی(نفس,,أنفس,,نفوس)269 جا له قورئانی پیرۆزدا هاتوه.

پیش ئەوهی بچینه سهر ناساندنی نهفس،پیتیسته ئەوه بزانیین خودا له چهند ئایهتیک باسی نهفسی خۆی دهکات بۆ نموونه(وَاصْطَنَعْتُكَ لِنَفْسِي)طه 41.لهو ئایهتانه خودا باسی(خود – ذات)ی پیرۆز و بیهاوتا و هاوشیوهی خۆی دهکات و ئەوهش له دهرهوهی ئەو یاسایهیه که ئیمه لیره بۆ نهفسی مرۆف باسی دهکهن،ئاخر زاتی خودا پهناهتیکه ئیمه بهو عیلمه کهمه چۆن دهنوانین درکی پئ بکهین(... وَبِئِهِ الْمَثَلُ الْأَعْلَى...)(.....لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ....).

نهفسی مرۆف هههمیشه کاریگهره دهرمکیهکانی خۆی کاری تیدهکهن وهک(ههزی ههیه،،نارمهزووی ههیه،،بیزاربوونی ههیه،،نازار کیشانی ههیه،،کهوتنی ههیه،،هند).

نهفس هههمیشه له ههکشان و داکشاندایه،بویه هه جارهی به وهصفیک هاتوه (أمارة,,لوامة,,ملهمة,,مطمئنة,,راضية,,مرضیة).

نهفسی مرۆف پیچهوانهی روح هههمیشه به لای ههسوکهوتی شایسته به مرۆفهکاندا شکوتمهوه سهربه مرۆفه:-

- (و ما أصابك من سيئة فمن نفسك)النساء 79.

- (و من اهتدى فإنما يهتدي لنفسه)الإسراء 15.

- (و ضاقت عليهم أنفسهم)التوبه 118.

- (و ما أبرئ نفسي)يوسف 54.

- (و كذلك سولت لي نفسي)طه 96.

خالیکی تری گرنگ ئەوهیه:- نهفسی مرۆف ئەوه ههموو ههکشان و داکشانه دهکات لهکاتیک پیش ئەوهی بیته سهر زهوی و، ناو ژبانی کردهیی، ههس له پشتی باوکانا ئیقراری خودایهتی(ربوبی)ی یهزدانی کردوه:-

- (وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَىٰ شَهِدْنَا أَنْ تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ) الأعراف 172.

کهواته نیستند دتوانین بلین حقیقتی نینسان نفسه که می‌توانی چونکه نه‌وی له‌دایک ده‌بی و دهمری و دواتر موحاسبه دهمری تنها نفسه که می‌توانی. هر و ه‌ها نه‌وی تاقی ده‌کریته‌وه و ده‌خریته ژیر پ‌المه‌ستو و نه‌هامتی ده‌بینی هر نفسه که می‌توانی... که‌وایی نفس حقیقتی نینسانه.

3- جهسته:-

چوار جار له کیتابی بنخه‌وشی خودا هاتوه. له هه‌مووشیان هه‌یکه‌لیکه توانای هیچی نیه و ناشتوانی له‌ده‌روه‌وی هه‌ردو پیکه‌ته‌ی (روح و نفس) تنها جو له‌یه‌کیش بکات. وانا هه‌رکاتی له‌ر دوو پیکه‌ته‌که‌یتر جیا بو‌وه‌وه بو‌گن ده‌بیت.

- (وَإِذْ قَوْمُ مُوسَىٰ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ خَلْبِهِمْ عَجَلًا جَسَدًا لَهُ خُورٌ أَلْمُ يَرَوْنَ أَنَّهُ لَا يُكَلِّمُهُمْ وَلَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا اتَّخَذُوهُ وَكَانُوا ظَالِمِينَ) الأعراف 148.

- (فَأَخْرَجَ لَهُمْ عَجَلًا جَسَدًا لَهُ خُورٌ فَقَالُوا هَذَا إِلَهُكُمْ وَإِلَهُ مُوسَىٰ فَنَسِيَ* أَفَلَا يَرَوْنَ أَلَّا يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ قَوْلًا وَلَا يَمْلِكُ لَهُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا) طه 88 و 89.

- (وَمَا جَعَلْنَاهُمْ جَسَدًا لَا يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَمَا كَانُوا خَالِدِينَ) الأنبياء 8.

- (وَلَقَدْ قَتَلْنَا سُلَيْمَانَ وَآلَقَيْنَا عَلَىٰ كُرْسِيِّهِ جَسَدًا ثُمَّ أَنَابَ) ص 34.

جهسته پیکه‌ته‌ی ده‌روه‌وی مرؤفه به هه‌موو نه‌ندامه‌کانیه‌وه. دوا‌ی نه‌وی مرؤف ته‌منی لیره نه‌واو ده‌بی و نفسه‌که‌ی مرگ ده‌چیزئ نه‌وا جهسته‌که‌ی هیچ قابیلیه‌تیکی نامینی، نه‌گه‌ر بن خو‌لی نه‌کمن نه‌وا بو‌نی گه‌نیوی زور هه‌راسانکاره. بو‌یه جهسته هه‌ر لیره کاری نه‌واو ده‌بی و دوا‌ی ناشتتی ده‌گه‌ر یته‌وه سه‌ر ماده‌ بنه‌ره‌نیه‌که‌ی لئی دروست کرابوو که خوله.

نی‌مه‌ی مرؤف به‌رده‌وامی نه‌وه نفخی رو‌وحین که له ناده‌مه‌وه بو‌ نی‌مه شو‌ر بو‌ته‌وه هه‌تا ناخیری زه‌مان.

ده‌بی نیستند نه‌وه پرسیاره له خو‌مان بکه‌ین، بو‌چی نفس له نیوانی روح و جهسته تنها نه‌ویان هه‌موو قورسای‌ی مرؤفی که‌وتوته کول؟؟؟

له وه‌لامدا دملین:- وه‌ک پیشتر ناماژه‌مان پندا که نفس هه‌میشه له هه‌لکشان و داکشان‌دابه وانا هه‌ندئ جار نفسی (اماره و لوا‌مه) یه‌وه هه‌ندئ جاریش (راضیه و مرضیه و مطمئنه) یی. نیدی هه‌ر کاتی به‌لای رو‌وحدا هه‌لده‌کشی و ناو‌یته‌ی بیت نه‌وا وه‌ک رو‌وح پاک و بی‌گه‌رد و به‌رز و شه‌رافه‌تمه‌ند ده‌بیت

نه‌گه‌ر به‌لای جهسته‌شدا داکشا و شو‌ر بو‌وه‌وه نه‌وا به‌ پینج هه‌سته‌که‌ی ناو‌یته به‌جهسته هه‌لسوکه‌وت ده‌کات و نه‌وه کاته کار تیکراو ده‌بی به‌ ویستی نه‌وه حه‌واسانه که هه‌ندئ جار نفسه‌که‌ تو‌وشی مه‌ینه‌تی و هه‌ره‌سی زور چر ده‌کمن

له دوا‌ی زیندوو بو‌ونه‌وه و حساب، نفسی مرؤف جهسته‌یه‌کی تری به‌به‌ردا دهمری که قابیل به‌ مانه‌وه و ژیان‌ی هه‌تا هه‌تایی بیت.. به‌ مانای نه‌وه‌ی نه‌خوش نه‌که‌ویت و پیر نه‌بیت و نه‌مریت.

- (وَإِنْ تَعْجَبْ فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ إِذَا كُنَّا تُرَابًا إِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَرَبِّهِمْ وَأُولَٰئِكَ الْأَغْلَالُ فِي أَعْنَاقِهِمْ وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ) الرعد 5.

- (وَقَالُوا إِذَا ضَلَلْنَا فِي الْأَرْضِ أَإِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ بَلْ هُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ كَافِرُونَ) السجده 10.

- (وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ نَدُلُّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ يُنْبئُكُمْ إِذَا مُرِّقْتُمْ كُلَّ مُمْرِقٍ إِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ) سبأ 7.

- (انظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا* وَقَالُوا إِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا إِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا) الإسراء 48 و 49.

- (ذَٰلِكَ جَزَاؤُهُمْ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا وَقَالُوا إِذَا كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا إِنَّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا) الإسراء 98.

- (أَفَعَيَّنَا بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ مِنْ خَلْقٍ جَدِيدٍ) ق 15.

رووحه کەشی که رووناکێ و عیلمی خودایه چونکه له خوداوه بۆ خودایه ئهویان نه لێپرسینهوهی لهسه ره و نه پاداشت و نهسزا بۆیه دهگهریتهوه لای رب العالمین.

نهفسه پاکهکانیش ئهوانه ی به لای رووحدا هه لدهکشان نهوا لهی جیهان ئه و پله و پایه یان ههیه:-

- (إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَهَرٍ * فِي مَقْعَدٍ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِيكٍ مُقْتَدِرٍ) القمر 54 و 55.

نهفسه داکشاوهکانیش به لای جهسته ی فانی لهی دونیادا ئه و به خراپترین سزایان:-

- (كَلَّا إِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَمَحْجُوبُونَ * ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُو الْجَحِيمِ) المطففين 15 و 16.

دهتوانین ئیستا ناوا ئینسان بناسینین:- ((ئینسان = رووح + نهفس + جهسته))

((الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا))